

Handläggare
Truls Månsson
Telefon: 08-50825250

Till
Socialnämnden
2024-12-10

Mätning av droger i avloppsvatten 2024

Rapport: Mätning av droger i avloppsvatten2024

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner socialförvaltningens rapport.
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Sammanfattning

Socialnämnden fick i budgeten för 2024 uppdraget att analysera mängden droger som finns i Stockholms avloppsvatten. Tio mätpunkter som representerar olika delar av staden valdes ut och mätningarna genomfördes vid två provtillfällen under 2024. Samma mätpunkter undersöktes 2023 vilket möjliggör jämförelser av resultaten över tid.

Provtagningarna visar att spår av narkotika kunde påvisas vid samtliga mätpunkter i stadens avloppsvatten med vissa skillnader i förekomst av olika preparat. Kokain och MDMA (ecstasy) är mer frekvent förekommande under helgerna, framför allt i innerstaden, vilket tyder på att dessa huvudsakligen används som ”partydroger” medan andra droger förekommer mer regelbundet under alla veckans dagar.

Årets resultat skiljer sig inte mycket från mätningen som gjordes 2023. Tendensen är att de övergripande mätvärdena för kokain, MDMA (ecstasy) och tramadol minskar något i staden, att cannabis är oförändrat medan amfetamin däremot visar upp en viss ökning.

Stockholms stads mätvärden är generellt högre än i andra svenska städer som genomfört liknande droganalyser. I ett europeiskt sammanhang ligger dock staden på en relativt låg nivå, oftast under medelvärdena för europeiska städer.

Resultaten i denna rapport kan utgöra ett komplement till andra kartläggningar och ge en bild av narkotikasituationen i staden.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner rapporten och att den överlämnas för kännedom till stadsdelsnämnderna.

Bakgrund

Socialnämnden beställde 2024 en analys av mängden droger i Stockholms avloppsvatten. Tio mätpunkter som representerar olika delar av staden valdes ut och mätningarna genomfördes vid två provtillfällen under 2024.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 4 december 2024. Funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 5 december 2024.

Ärendet

Regeringen fattade beslut våren 2022 om en enhetlig strategi för alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel om pengar (ANDTS-strategin) gällande perioden 2022–2025, (Skr. 2021/22:213). För att uppnå regeringens ambitioner inom området bedöms att arbetet med narkotikaprevention bör stärkas och att det övergripande målet för narkotikapolitiken – ett narkotikafritt samhälle – följs av en nollvision som innebär att ingen ska dö till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar. För att förverkliga målet ska ett antal mätinstrument och mätresultat tas fram som en del av det förebyggande arbetet.

Socialnämnden fick i budgeten för 2024 uppdraget att analysera mängden droger som finns i Stockholms avloppsvatten. Samma uppdrag genomfördes första gången 2023. Socialnämnden beställde i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) en analys av mängden droger i Stockholms avloppsvatten. Metoden baseras på mätningar av halten nedbrytningsprodukter (metaboliter) från olika ämnen som utsöndras i urin och som via avloppssystemet transporteras till avloppsreningsverken. Tio mätpunkter som representerar olika delar av Stockholms stad valdes ut och mätningarna genomfördes vid två provtillfällen under 2024. Samma mätpunkter undersöktes 2023 vilket möjliggör jämförelser av resultaten över tid. Resultatet med diagram, tabeller och slutsatser presenteras i bilagd rapport.

Syftet med undersökningen och analyserna av Stockholms stads avloppsvatten är att uppskatta hur utbredd användningen av droger som exempelvis cannabis, amfetamin, kokain och tramadol är bland stadens invånare. Mätningar av droger i avloppsvatten är ett av många verktyg för att öka kunskapen om narkotikaanvändning. Detta material ger en ögonblicksbild från två veckomätningar under 2024. Slutsatser och tolkningar av resultat ska göras med stor försiktighet. Mer omfattande slutsatser kräver att mätningar och analyser upprepas över en längre tidsperiod.

Årets mätning visar följande:

- **Ökad mängd droger under helgerna**
Provtagningarna från alla pumpstationer och reningsverk visar en ökning av framför allt kokain och ecstasy under helgen jämfört med vardagar. Detta är särskilt framträdande i innerstaden, där ökningen på helgen är betydande.
- **Olika substansprofiler i olika områden**
Liksom i förra årets mätning har innerstadens mätpunkter en jämförelsevis hög nivå av kokain och ecstasy, särskilt under helgerna, medan mätpunkterna i ytterstaden visar höga mätvärden av cannabis. Lokalt märks jämförelsevis höga värden av amfetamin i Rågsved, Riksby och Söder Mälarstrand, av cannabis i Sundby, Rågsved och Järva, samt av tramadol i Sundby.
- **Små förändringar jämfört med förra årets mätning**
Jämfört med förra årets mätning syns inga större förändringar, men några tendenser kan konstateras: mätvärdena för kokain, ecstasy och tramadol minskar något medan amfetamin ökar något och cannabisvärdet är oförändrat. Innerstadens mätvärden för de olika drogerna har minskat generellt sedan 2023, vilket är särskilt tydligt på Söder Mälarstrand.

Utöver dessa trender påvisas en mycket låg nivå av dopingsubstanser AAS (anabola androgena steroider/ metaboliter) i stadens avloppsvatten, vid en del mätpunkter syntes inga utslag alls. De dopingpreparat som identifierades i små mängder var testosteron, androstanolon, androstenedion, 19-norandrosteron, epitestosteron, boldenon och boldion. Detta är substanser som inte ska förekomma naturligt, vilket tyder på att det kan röra sig om doping, även om det är svårt att bedöma utifrån årets begränsade dataunderlag.

I jämförelse med andra städer i Sverige som gjort liknande analyser är Stockholms stads mätvärden generellt högre. Däremot har Stockholm relativt låga värden jämfört med europeiska städer, förutom när det gäller amfetamin där värden som uppmätts i svenska städer är över genomsnittet i Europa.

Jämställdhetsperspektiv

Mätning av droger i avloppsvatten ger inte svar på var eller vem drogen kommer ifrån. Analys baserat på kön är inte möjligt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 4 december 2024.

Funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 5 december 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner rapporten om resultat av mätning av droger i avloppsvatten 2024 och att den överlämnas för kännedom till stadsdelsnämnderna.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilagor

1. Mätning av droger i avloppsvatten.
2. Bilaga 1 Material och metod
3. Bilaga 2 Mätresultat

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2024-11-28
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2024-11-28